

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ПРОЄКТ

Освітньо-наукова програма

«Філологія»

**Третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 035 «Філологія»
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»**

Ужгород – 2020

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Філологія» підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII та на підставі проєкту стандарту вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія» за третім рівнем вищої освіти.

Освітньо-наукова програма розроблена робочою групою у складі:

Зимомря І. М. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу ДВНЗ «УжНУ», гарант освітньо-наукової програми;

Шумицька Г. В. – кандидат філологічних наук, доцент, декан філологічного факультету ДВНЗ «УжНУ»;

Барчан В.В. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури ДВНЗ «УжНУ»;

Бедзір Н.П. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янської філології та світової літератури ДВНЗ «УжНУ»;

Пахомова С.М. – доктор філологічних наук, професор кафедри словацької філології ДВНЗ «УжНУ»;

Сабadoш І.В. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови ДВНЗ «УжНУ»;

Шаркань В. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «УжНУ».

Гарант освітньої програми

проф. Зимомря І.М.

Програму погоджено:

ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ
«Філологія»
«Philology»
зі спеціальності 035 «Філологія»

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти, а також структурного підрозділу у якому здійснюється навчання	Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», філологічний факультет, факультет міжнародних економічних відносин / State university «Uzhhorod National University» Philological Faculty, Faculty of International Economic Relations
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	ступінь вищої освіти: <i>доктор філософії / Doctor of Philosophy (Ph.D.)</i> спеціальність: 035–Філологія / Philology програма: Філологія / Philology
Мова навчання і оцінювання	Українська
Обсяг освітньої програми	Термін навчання 4 роки, обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми – 40 кредитів ЄКТС
Тип програми	освітньо-наукова
Наявність акредитації	
Цикл/рівень програми	Національна рамка кваліфікацій України – 9 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Передумови	Другий рівень вищої освіти (диплом магістра, спеціаліста)
Форма навчання	Очна (денна, вечірня), заочна.
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://www.uzhnu.edu.ua/
2 – Мета освітньої програми	
Мета програми (з врахуванням рівня кваліфікації)	Метою ОНП є підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця зі ступенем «доктор філософії» в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 035 «Філологія», який здатний проводити самостійну науково-дослідну, науково-педагогічну, науково-практичну та організаційну діяльність в галузі філології. Унікальна суть ОНП полягає у застосуванні новітніх підходів у вивченні фактологічного матеріалу, пріоритеті індивідуальної роботи, можливості аспірантів узгоджувати і поєднувати навчальну діяльність із практичною в освітніх закладах різних рівнів та науково-педагогічною у ЗВО,

	<p>у межах освітньої складової поєднувати освітні компоненти в галузі різних напрямків досліджень: українська мова, слов'янські мови, германські мови, українська література, порівняльне літературознавство, література зарубіжних країн. ОНП враховує особливу геокультурну, поліетнічну специфіку Закарпатської області, що зумовлює змістове наповнення освітньої та наукової складових ОНП, узгоджених з описом кваліфікаційного рівня доктора філософії відповідно до Національної та Європейської рамки кваліфікацій. Тематика наукових досліджень охоплює актуальні проблеми сучасної філології з урахуванням географічного транскордоння, регіональних мовно-літературних, культурно-соціальних особливостей. Пріоритетними для транскордонної поліетнічної Закарпатської області є дослідження явищ української діалектології, актуальних проблем української, російської, словацької, польської, німецької, англійської мов, української і зарубіжної літератур, міжмовних, міжлітературних контактів, української літератури зарубіжжя.</p>
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань / спеціальність / спеціалізація програми)	03 Гуманітарні науки 035 Філологія
Орієнтація освітньої програми	освітньо-наукова академічна
Фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>При підготовці докторів філософії поєднуються освітні компоненти в галузі таких напрямків досліджень, як українська мова, українська література, слов'янські мови, порівняльне літературознавство, германські мови, література зарубіжних країн.</p> <p>Ключові слова: українська мова, українська література, слов'янські мови, порівняльне літературознавство, германські мови, література зарубіжних країн.</p>
Особливості програми	Застосування новітніх підходів у вивченні фактологічного матеріалу, головна увага приділяється індивідуальній роботі.
4 – Придатність випусників до працевлаштування та подальшого навчання	

Придатність до працевлаштування	Робочі місця в університетах або наукових організаціях, у компаніях та на малих підприємствах, в академічних інститутах, наукові посади в державних установах, посади викладача в закладах середньої та вищої освіти.
Подальше навчання	Докторантура за програмою четвертого (наукового) рівня вищої освіти.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Загальний стиль навчання – творчоорієнтований, спрямований на розвиток навичок генерування нових ідей та самостійного отримання глибинних знань. Лекції, семінари, практичні заняття в групах, самостійна робота на основі підручників та конспектів, консультації з викладачами, робота над власним науковим дослідженням. Передбачається написання наукових статей, які презентуються та обговорюються за участі викладачів та аспірантів.
Оцінювання	Письмові та усні екзамени, семінари, практичні заняття, проекти, презентації, звітування та атестація, захист дисертаційної роботи.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики. В контексті спеціальності 035 «Філологія» ОНП дає можливість здійснювати наукові проекти інтегрованого типу на рівні поєднання освітніх компонентів мовознавчих та літературознавчих напрямків досліджень.
Загальні компетентності (ЗК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-1) 2. Навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК-2) 3. Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні (ЗК-3) 4. Здатність до пошуку, обробки на аналізі інформації з різних джерел (ЗК-4) 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-5) 6. Здатність працювати в міжнародному науковому просторі (ЗК-6) 7. Здатність розробляти та управляти науковими проектами (ЗК-7)

	<p>8. Здатність до планування часу (ЗК-8)</p> <p>9. Здатність до роботи в команді, вміння мотивувати інших у просуванні до спільної мети (ЗК-9)</p> <p>10. Здатність комунікації на фахову тематику з нефахівцями (ЗК-10)</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>1. Здатність застосовувати філологічні знання для систематизації різноманітних пов'язаних фактів і явищ (ФК-1).</p> <p>2. Здатність визначати завдання філологічного дослідження (ФК-2).</p> <p>3. Здатність вирізняти із накопичених спостережень відтворювані факти (ФК-3).</p> <p>4. Здатність на високому рівні застосовувати методи наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів (ФК-4).</p> <p>5. Здатність на високому рівні проводити фахову науково-дослідницьку роботу, презентувати її науковій спільноті та захищати свою інтелектуальну власність (ФК-5).</p> <p>6. Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної галузі – мовознавства, літературознавства, перекладознавства, літературної критики тощо; володіння навичками управління інформацією (ФК-6).</p> <p>7. Здатність вільно й критично користуватися спеціальною термінологією в обраній сфері філологічних досліджень, обґрунтовувати оптимальний вибір термінів із синонімічних (ФК-7).</p> <p>8. Здатність чітко й виразно висловлювати думку, досконало спілкуватися усною та писемною формами рідної та іноземних мов (ФК-8).</p> <p>9. Здатність організовувати різні форми наукової та педагогічної діяльності (ФК-9).</p> <p>10. Загальна поінформованість у питаннях фінансового забезпечення досліджень, знайомство із шляхами фінансування проектів (ФК-10).</p>
7 – Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання	<p>Знання</p> <p>ПРН 1.1 Сучасні передові концептуальні та методологічні знання з філології та суміжних галузей знань.</p> <p>ПРН 1.2 Праці провідних вітчизняних та</p>

зарубіжних учених, наукових шкіл та фундаментальних праць у галузі дослідження.

ПРН 1.3 Принципи фінансування науково-дослідної роботи та структури кошторисів на її виконання.

Уміння

ПРН 2.1 Формулювати мету власного наукового дослідження в контексті світового наукового процесу, усвідомлювати його актуальність і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя.

ПРН 2.2 Формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження.

ПРН 2.3 Проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань.

ПРН 2.4 Формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (формулювання дослідницької проблеми, робочих гіпотез, збору інформації, підготовки пропозицій).

ПРН 2.5 Формулювати наукову проблему з огляду на стан її наукової розробки та сучасні наукові тенденції.

ПРН 2.6 Формулювати робочі гіпотези та моделі досліджуваної проблеми.

ПРН 2.7 Аналізувати наукові праці з філології, виявляючи дискусійні та малодосліджені питання.

ПРН 2.8 Здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми.

ПРН 2.9 Визначати інформаційну цінність джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами.

ПРН 2.10 Визначати принципи та методи дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи.

ПРН 2.11 Готувати запит на отримання фінансування, звітну документацію.

Комунікація

ПРН 3.1 Вести спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі філології.

ПРН 3.2 Кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях у фахових виданнях, вести конструктивний діалог з рецензентами та

	<p>редакторами.</p> <p>ПРН 3.3 Професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах, практично використовувати іноземну мову (в першу чергу – англійську) у науковій, інноваційній та педагогічній діяльності.</p> <p>ПРН 3.4 Ефективно працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ПРН 3.5 Уміти використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації джерел.</p> <p>Автономія та відповідальність</p> <p>ПРН 4.1 Ініціювати наукові та інноваційні комплексні проекти в галузі філології, лідерство та автономність під час їх реалізації.</p> <p>ПРН 4.2 Діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності, на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ПРН 4.3 Самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.</p> <p>ПРН 4.4 Приймати обґрунтовані рішення, мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p>
<p>8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми</p>	
<p>Специфічні характеристики кадрового забезпечення</p>	<p>До викладання навчальних дисциплін на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти допускаються науково-педагогічні працівники з науковими ступенями. Викладання дисциплін англійською мовою проводять науково-педагогічні працівники, що володіють англійською мовою щонайменше на рівні B 2.</p> <p>У підготовці фахівців беруть участь такі підрозділи Ужгородського національного університету:</p> <p>базові кафедри <i>підрозділи філологічного факультету</i> - кафедра української мови, - кафедра української літератури, - кафедра словацької філології, - кафедра слов'янської філології та світової літератури; <i>підрозділи факультету міжнародних економічних відносин:</i> - кафедра прикладної лінгвістики,</p>

	<p>- кафедра теорії та практики перекладу; інші підрозділи університету - кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи; - кафедра філософії; - математичний факультет; - факультет іноземної філології.</p> <p>Кадрове забезпечення освітнього процесу достатнє для забезпечення підготовки фахівців вказаної спеціальності і відповідає Ліцензійним вимогам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.</p>
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Для забезпечення навчального процесу використовується навчально-матеріальна база філологічного факультету та факультету міжнародних економічних відносин УжНУ. Наявне необхідне обладнання та засоби обчислювальної техніки.
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Для забезпечення ефективного навчального процесу надається доступ до провідних вітчизняних і закордонних філологічних видань.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Аспірантам надається можливість брати участь у програмах національної кредитної мобільності.
Міжнародна кредитна мобільність	Аспірантам надається можливість брати участь у програмах міжнародної кредитної мобільності.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів здійснюється на загальних умовах.

2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

Освітньо-наукова програма включає обов'язкові компоненти (26 кредитів ECTS) та вибіркові компоненти (14 кредитів ECTS).

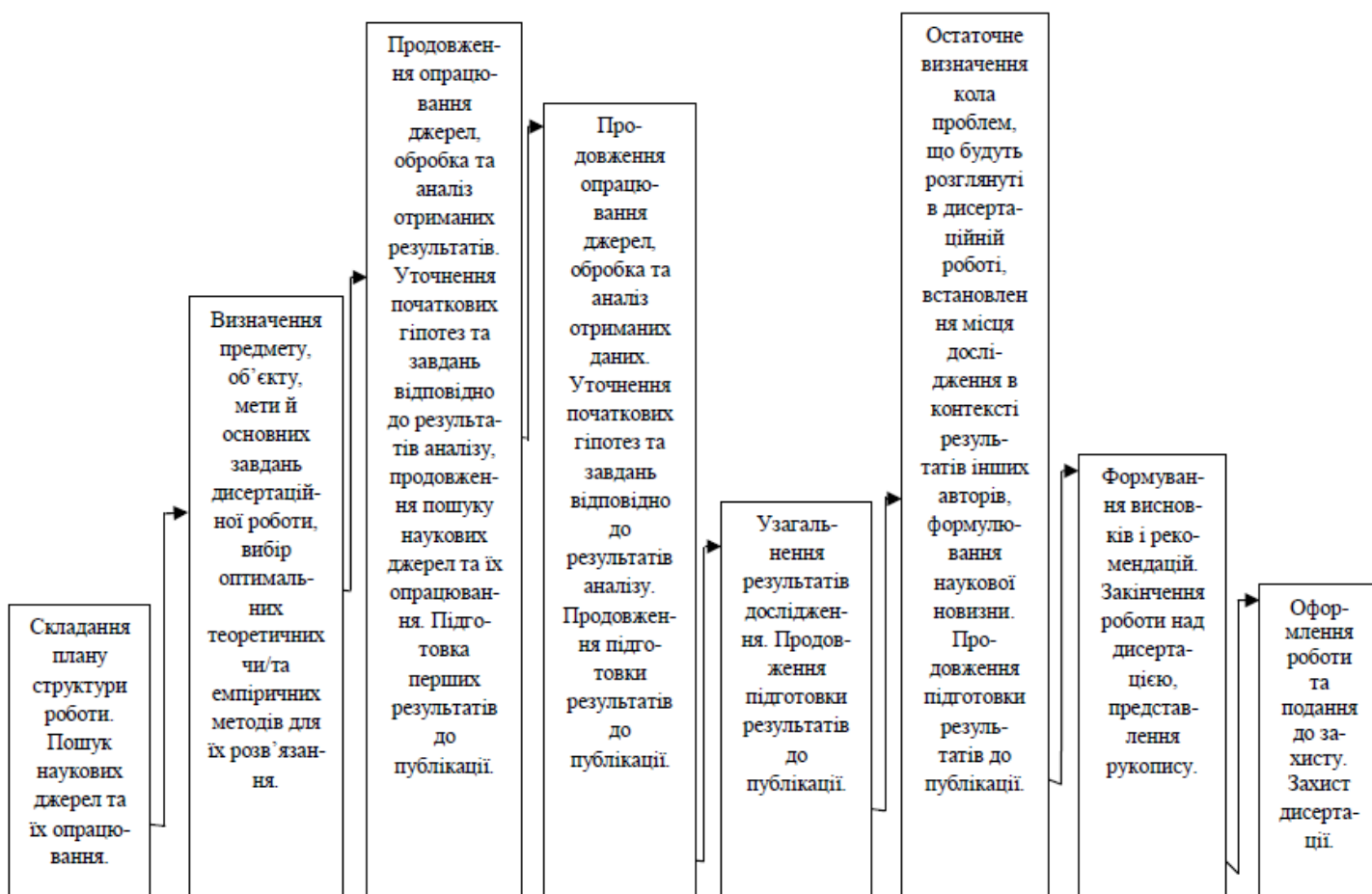
2.1 Перелік обов'язкових та вибіркових компонент ОНП.

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОНП			
ОК. 01	Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі	6	Залік, екзамен
ОК. 02	Теорія та методологія класичної та сучасної філософії	4	Екзамен
ОК. 03	Презентація наукових результатів та управління науковими проектами	3	Залік
ОК. 04	Інновації в сучасній педагогіці, організація та проведення навчальних занять	3	Залік
ОК. 05	Сучасні інформаційні технології	3	Екзамен
ОК. 06	Дослідження мови і літератури в контексті сучасних наукових парадигм	4	Залік
ОК. 07	Асистентська практика	3	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		26 кредитів	
Вибіркові компоненти ОНП			
ВК.01.	<i>(здобувач обирає 1 дисципліну з переліку)</i>	3,5 3,5	Залік Екзамен
ВК. 01.01.	Питання історії, теорії і практики української лінгвогеографії		
ВК. 01.02.	Методи лінгвістичних досліджень		
ВК. 01.03.	Фольклорно-літературні взаємозв'язки		
ВК. 01.04.	Розвиток стильових систем в Україні та Європі		
ВК. 01.05.	Сучасні тенденції в словацькій мові		
ВК. 01.06.	Західнослов'янські лексичні паралелі в галузі ономотопеїчної лексики		
ВК. 01.07.	Актуальні аспекти теорії лексичної мотивації		
ВК. 01.08.	Література як діалог у наукових школах О. Веселовського, О. Потебні та М. Бахтіна		
ВК. 01.09.	Літературна орієнталістика в контексті сучасних філологічних досліджень		

ВК. 01.10.	Нові аспекти і підходи до концептуалізації та категоризації світу в мові		
ВК. 01.11.	Когнітивні дослідження лексики		
ВК. 01.12.	Основи теорії та практики перекладу: контекст взаємодії літератур		
ВК. 01.13.	Поетика малих жанрів у літературі ХХ ст.		
ВК.02.	<i>(здобувач обирає 1 дисципліну з переліку)</i>	3,5 3,5	Залік Екзамен
ВК. 02.01.	Порівняльна граматики слов'янських мов		
ВК. 02.02.	Науковий стиль сучасної української мови		
ВК. 02.03.	Наратологічний дискурс художньої літератури		
ВК. 02.04.	Сучасна українська література західного порубіжжя (Польща, Угорщина, Словаччина, Румунія)		
ВК. 02.05.	Контрастивна лексикологія		
ВК. 02.06.	Теорія і практика двомовної лексикографії		
ВК. 02.07.	Грамотичні категорії словацької мови у світлі контрастивної лінгвістики		
ВК. 02.08.	Компаративістика і культура в контексті сучасної епістемології		
ВК. 02.09.	Зіставне літературознавство в ХХ столітті: світові школи компаративістики		
ВК. 02.10.	Наукова комунікація: методи оприлюднення результатів літературознавчого дослідження		
ВК. 02.11.	Когнітивні дослідження тексту і дискурсу		
ВК. 02.12.	Когнітивні аспекти фразеології		
ВК. 02.13.	Сучасна зарубіжна література: основні тенденції розвитку		
ВК. 02.14.	Місце та роль дискурсу пам'яті в сучасній літературі		
Загальний обсяг вибіркових компонентів		14 кредитів	
Загальний обсяг компонент ОНП		40 кредитів	

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

1 рік навчання		2 рік навчання		3 рік навчання		4 рік навчання	
1 семестр	2 семестр	1 семестр	2 семестр	1 семестр	2 семестр	1 семестр	2 семестр
OK.01	OK.01						
OK.02	OK.02						
OK.05	OK.03						
OK.06	OK.04						
BK.01.02	OK.07						
BK.02.01	BK.01.01						
	BK.02.02						

3. ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ»

Атестація здобувачів освітнього ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 «Філологія» здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання здобувачем його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

У результаті успішного захисту дисертаційної роботи здобувачу присуджується науковий ступінь доктора філософії, присвоюється кваліфікація доктора філософії у галузі філологічних наук та видається диплом встановленого зразка.

